

АКАДЕМИЯ НАУК АРМЯНСКОЙ ССР
ИНСТИТУТ ФИЗИОЛОГИИ
ВОПРОСЫ ВЫСШЕЙ НЕРВНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
И КОМПЕНСАТОРНЫХ ПРИСПОСОБЛЕНИЙ

Выпуск II

1956 г.

Վ. Ս. ՄԻՐՋՈՅԱՆ

ԿՈՒՐԱՅՄԱՆ ԱԶԳԵՅՈՒԹՅՈՒՆԸ ՈՂՆՈՒՂԵՂԻ ԿԻՍԱՀԱՏՈՒՄԻՅ ԱՌԱՋԱՅԱԾ
ԼՈԿՈՄՈՏՈՐ ԽԱՆԳԱՐՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ՎՐԱ ՃԱԳԱՐԻ
ՕՆՏՈԳԵՆԵԶԻ ՏԱՐԲԵՐ ՍՏԱԴԻԱՆԵՐՈՒՄ՝

Մեր նախորդ աշխատանքում (5) ցույց է տրված, որ տեսողական զգայարանի բացակայությունը, սկսած վաղ հասակից չի ազդում օրգանիզմի պոդոնոտիկ ռեֆլեքսների ձևավորման վրա: Կուրացված ճագարներն իրենց ժամանակին ձեռք են բերում կանգնելու և քայլելու ունակություններ, շտաբերովիլով կոնտրոլ (տեսնող) ճագարներից:

Այս աշխատանքի նպատակն է պարզել տեսողական զգայարանի դերը ողնուղեղի կիսահատումից առաջացած լոկոմոտոր խախտումների վերականգնման գործում՝ ճագարի օնտոգենեզի տարբեր ստադիաներում:

Մեթոդիկա.— Փորձերը դրվել են տարբեր հասակի ճագարների վրա սկսած ծնման առաջին իսկ օրերից: Նորածին ճագարների աչքերի կոպերը լանցետով անշարժվել են իրարից, ապա հեռացվել աչքի խնձորիկները: Մի քանի օր հետո կատարվել է ողնուղեղի աջակողմյան կիսահատում, իսկ կոնտրոլ ճագարները եույն օրում ենթարկվել են ողնուղեղի աջակողմյան կիսահատման: Ողնուղեղի կիսահատումը կատարվել է մեծ մասամբ կրծքային 7—8-րդ ողերի սահմաններում եթերային նարկոզի տակ: Օպերացիայի ընթացքում արյունահոսային և նարկոզային բարդացումներ տեղի չեն ունեցել:

Ինչպես կուրացված, այնպես էլ կոնտրոլ ճագարները, ենթարկվել են մանրադնին հետադուստության, ողնուղեղի աջակողմյան կիսահատումից անմիջապես հետո, մինչ լոկոմոտոր խանգարումների լրիվ վերականգնումը: Կենդանիների մեծամասնությունը ենթարկվել է ֆոտո-դոկումենտացիայի: Կիսահատման են ենթարկվել 34 տարբեր հասակի ճագարներ, որոնց թվում եղել են 12 հասուն ճագարներ: Հասուն ճագարներից 7-ը կուրացվել են, իսկ 5-ը՝ ծառայել որպես կոնտրոլ, 2 ճագար 1,5 ամսական, որոնցից մեկը կուրացվել է, իսկ մյուսը ծառայել որպես կոնտրոլ, 16 օրական 6 ճագարիկ, որոնցից 3-ը կուրացվել են, իսկ 3-ը թողնվել են որպես կոնտրոլ, 14 օրական 6 ճագարիկ, որոնցից 2-ը կուրացվել են, իսկ 4-ը թողնվել են որպես կոնտրոլ, 3 օրական 4 ճագարիկ և 2 օրական 4 ճագարիկ:

¹ Զեկուցվել է Հայկական ՍՍՌ ԳԱ Ֆիզիոլոգիայի ինստիտուտի զեկուզան խորհրդում 1951 թվականին:

Բոլոր կենդանիները գտնվել են կերակրման, խնամքի միևնույն պայմաններում: Պետք է նշել, որ նորածին ճագարները լավ են տանում ինչպես ողնուղեղի կիսահատման օպերացիան, այնպես էլ էնուկլեացիան: Օպերացիայից հետո կարողանում են ծծել, մի բան, որ կարևոր նշանակություն ունի նրանց աճման և զարգացման համար հոսօպերացիոն ժամանակաշրջանում: Ոչ մի դեպքում արհեստական կերակրման մենք չգիմեցինք:

Ստացված արդյունքներ.— Ստացված արդյունքները թույլ են տալիս փորձարկված կենդանիներին մի քանի հասակային շրջանի բաժանելու Առաջին հասակային շրջանը ընդգրկում է ծնվելու օրից մինչև աչքերի բացվելը. (1—12 օր), երկրորդ հասակային շրջանը սկսվում է աչքերի բացվելուց մինչև 45 օրական հասակը և երրորդ հասակային շրջանը՝ 45 օրական հասակից մինչև հասուն կենդանիները:

Հասուն տեսնող ճագարներ.— Սրանց մոտ օպերացիայից անմիջապես հետո (ողնուղեղի աջակողմյան կիսահատում) նկատվում է տիպիկ Բրոուն-սեկարյան պարալիզը: Կենդանին առաջ շարժվելիս քաշ է տալիս ետևի աջ վերջավորությունը, ձախն ակտիվ մասնակցում է քայլքին, սակայն անհամեմատ ավելի պակաս չափով, քան մինչ օպերացիան: Ետին աջ վերջավորության պարալիզը աստիճանաբար, մոտ 30 օր հետո, անհետանում է: Բացի լոկոմոտոր խանգարումներից, ողնուղեղի աջակողմյան կիսահատումը, առաջացնում է նաև միզաթափության խանգարում, որը մոտավորապես 1 ամիս հետո աստիճանաբար վերականգնվում է: Ողնուղեղի կիսահատումից հետո երբեմն նկատվում է ետին վերջավորության ազդրա-կոնքային հատվածներում տրոֆիկ խոցերի զոյացում, որոնք վերանում են մոտոր ֆունկցիայի վերականգնմանը դուրսնալիս:

Հատուկ ուշադրության արժանի է այն, որ օպերացիայից հետո կենդանիները ջուր չեն խմում, նրանք սկսում են ջուր ընդունել մեծ մասամբ մոտորիկայի վերականգնումից հետո, որը տևում է մոտ մեկ ամիս:

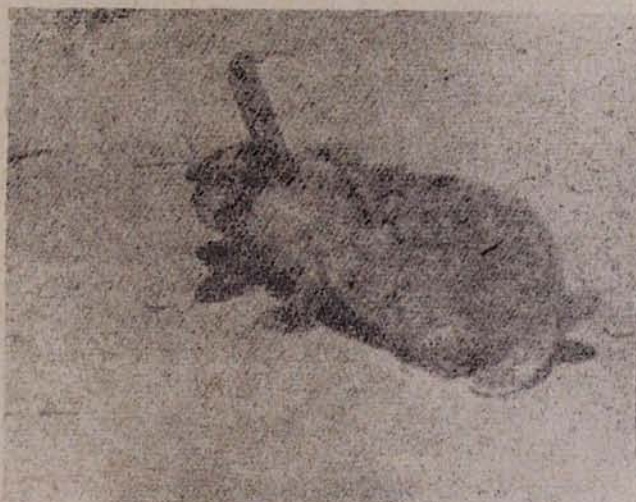
Նկ. 1. Նկարում երևում է ետին երկու վերջավորությունների քաշ դալը քայլելիս:

Մինչ լուսմոտոր ֆունկցիայի լրիվ վերականգնումը տեղի ունի նրա թերի վերականգնում, որի ցուցանիշներից մեկը կայանում է նրանում, որ ետևի աջ ոտքի թաթը ձեռքով ուժեղ զրգռելիս կծկվում է, իսկ հակադիր ձախ ոտքն ընդհակառակը տարածվում է, այսինքն տեղի ունի ռեցիպրոկ իններկացիայի լրիվ պատկերը։ Այդ պատկերը չի ստացվում լուսմոցիայի լրիվ վերականգնման դեպքում։

Հասուն կուրացված նազարներ.— Սրանց մոտ ողնուղեղի աջակողմյան կիսահատումը նույնպես առաջացնում է տիպիկ Բրոունսկարյան պարալիզ, կենդանիները ցուցաբերում են որոշ ընկճվածություն, համեմատած կոնտրոլ տեսնող ճաղարների հետ, սրանք պակաս շարժունակ են։ Քայլի ընթացքում բաշ են տալիս հտին վերջավորությունները։

Կուրացված հասուն ճաղարների մոտ օպերացիայից հետո նկատվում է միդարատաթափելու ինքնուրույն ունակության խանգարում, այնպես ինչպես տեսնողների մոտ և նրա վերականգնումը տեղի է ունենում աստիճանաբար, օպերացիայից մոտ 30 օր հետո։ Նրանք նույնպես ջուր չեն ընդունում մինչ մոտոր ֆունկցիայի վերականգնումը, ինչպես հասուն տեսնող ճաղարները։

Հետաքրքրական է նշել, որ կուրացված հասուն ճաղարների ականջները խտանողական շարժումներ են ցուցաբերում քայլի վերականգնման ժամանակաշրջանում։ Այդ տատանողական շարժումները ականքն են դառնում, երբ կենդանին փորձում է կանգնել ետին վերջավորությունների վրա։ Ականջների ուշ շարժումը ըստ երևույթին նպաստում է կենդանու հավասարակշռության պահպանմանը։

Նկ. 2. Սույց է տրված ականջները դիտքը լուսմոցիայի վերականգնման որոշ էտապում, երբ ճաղարն անցնում է քայլին։

Այս ճաղարների մոտ նկատվում է տարբեր զգայարանների հաճախակի դարձի գցելը։ Կենդանին ականջներին տալիս է առաջնային կողմնային վերին լայն դիրք, հաճախակի հոտոտում, բեղիկներով շոշափում է դետինը և շրջապատի առարկաները։ Առաջ շարժվելիս, կենդանին սկզբում առջևի ոտքերն է

շարժում, որից հետո կատարում քայլեր երկրորդ էտապը՝ առաջ է քաշում հտին վերջավորությունները, ըստ որում առջևի վերջավորությունները շարժում է առաջ դանդաղորեն, իսկ հտինը համեմատաբար արագ:

Տեսնող ճազարների մոտ այս նույն երևույթը նկատվում է հազվագյուտ, այն էլ ավելի թույլ չափով:

Ընդհանրապես, ինչպես ցույց են տալիս նկարները, կուրացված ճազարները ցուցաբերում են լոկոմոտոր ֆունկցիայի լրիվ վերականգնում, այն չափով և սահմաններում, ինչ չափով ու սահմաններում այդ անում են նորմալ տեսնող ճազարները: Նկ. 2 և 3-ում ցույց է տրված կուրացված ճազարների լոկոմոտոր ֆունկցիայի վերականգնման տարբեր էտապները: Նկ. 2-ում կենդանին նկարահանված է այն էտապում, երբ նա սկսում է օգտագործել հտեի աջ վերջավորությունը: Ճազարն արդեն ընդունակ է հենվել այդ վերջավորության վրա, չնայած թաթը դեռ հատակին է դնում թիկնային մակերեսով:

Նկար 3-ում ցույց է տրված ճազար, որի մոտ տեղի ունի լոկոմոցիայի լրիվ վերականգնում, կենդանին ընդունակ է ցուցաբերել տեսնողին հատուկ դիրք նստելու ժամանակ:

14 օրականից մինչև 1,5 ամսական հասակի տեսնող ճազարիկներ. — Սրանց մոտ օպերացիայից անմիջապես հետո նկատվեցին այն երևույթները, որոնք նկատվել էին հասուն տեսնող ճազարների մոտ, այսինքն հտեի աջ վերջավորության ֆունկցիայի անկում, ինքնուրույն միզաթափության անկում, ցատկիկու ընդունակության կորուստ և այլն:

Նկ. 3

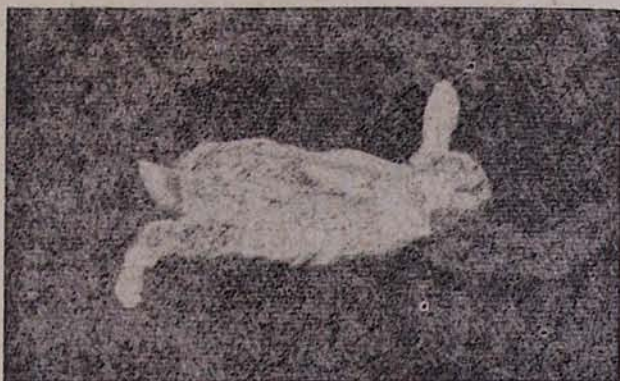

Նկար 4. Ձեռնդրված է 16 օրական ճազարը, որը նկարահանված է կիսահատուկից հետո:

Լոկոմոտոր ֆունկցիայի վերականգնումը հիշյալ հասակի կենդանիների մոտ նույնպես ընթանում է աստիճանաբար: Քայլերի լրիվ վերականգնում տեղի ունեցավ 6—12 օր հետո, ցատկիկու ընդունակությունը վերականգնվեց 6—14 օր հետո: Այսպիսով, հիշված հասակային շրջանի կենդանիների մոտ վերականգնման ժամանակաշրջանը, համեմատած մեծերի հետ ավելի կարճ է: Կա-

բեր է նշել, որ վերականգնման ժամանակաշրջանում կենդանին քայլելիս ետևի աջ ոտքը, սովորաբար, որոշ ուշացումով է առաջ քաշում: Այդ հասակային շրջանում լոկոմոցիայի լրիվ վերականգնման դեպքում ճագարները սկսում են ձևեր բերել ցատկելու ընդունակություն, ինչպես նորմալ ճագարները:

14 օրականից մինչև 1,5 ամսական կուրացված ճագարիկներ. — Այս հասակային շրջանի կուրացված ճագարների մոտ ողնուղեղային օպերացիայից անմիջապես հետո առաջացած երևույթներին գումարվում են նաև կուրույթյան հատուկ վարքագծային երևույթները. սրանց մոտ ես նկատվում է ետևի աջ վերջավորության լոկոմոտոր և սենսոր ֆունկցիաների խանգարում, միզաարտաթափության կորուստ և այլ խանգարումներ, որոնք հետագայում աստիճանաբար վերականգնվում են: Քայլքը վերականգնվում է 6—12 օր հետո, միզաթափելու ինքնուրույն հատկությունը՝ 3—10 օր հետո, ջուր լիմելու երևույթը նկատվում է 2—5 օր, իսկ ցատկելու երևույթը վերականգնվում է 8—12 օր հետո:

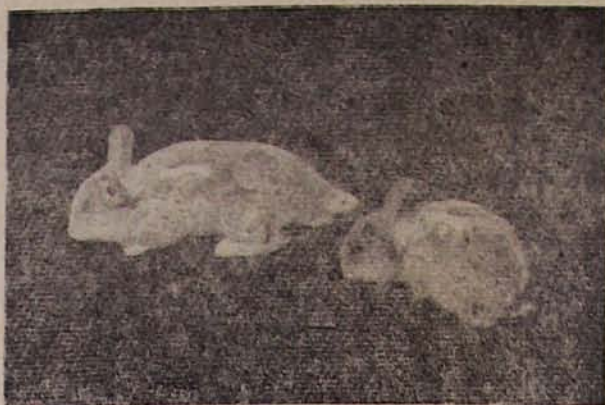

Նկ. 5. Ակներև արտահայտված է վերականգնման շրջանը, սրանց ետևի աջ վերջավորությունն առաջ է քաշում ուշացումով:

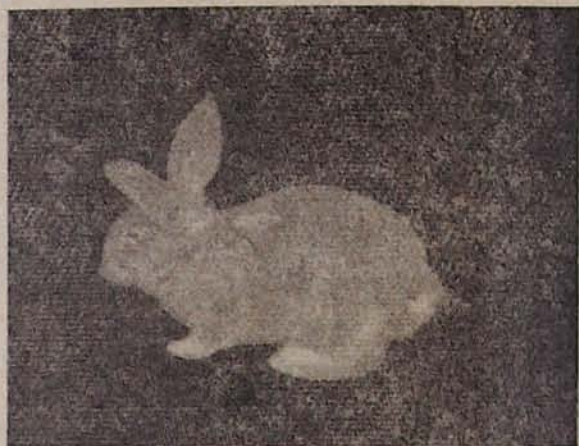
Նոսածին ճագարիկներ (1—12 օրական). — Այս հասակային շրջանի ճագարիկները կուրացման շնորհիվ ենթարկվել, նրանց աչքերն, ինչպես հայտնի է, դառնում են փակ լինում: Նրանք մեծերին հատուկ քայլելու ունիթիքից զուրկ են, քայլի փոխարեն նրանք սրդում են: Սրանց մոտ ողնուղեղի աջակողմյան կիսահատումից հետո նկատվեց Բրոունսեկարյան պարալիզը՝ քայլելիս ետևի աջ ոտքը քաշ են տալիս, իսկ ձախով հրում առաջ: Լոկոմոտոր ֆունկցիայի վերականգնումը այս հասակային շրջանում էլ տեղի է ունենում աստիճանաբար օրգանիզմի դարձացմանը համընթաց, և որ կարևոր է, անհամեմատ ավելի արագ, քան նախորդ հասակային շրջանի կենդանիների մոտ:

Նկ. 6. Նույն կենդանին լոկոմոտոր ֆունկցիայի լրիվ վերականգնումից հետո:

Նկ. 7. Պարզ արտահայտված է մոտորիկայի թերի վերահանդեսումը, որակից ցույց է արված մի մոմենտ, երբ կենդանին վերջավորութունը ուշացումով է առաջ քաշում:

Նկ. 8. Ցույց է արված նորմալ քայլեր լրիվ վերահանդեսումից հետո:

Հետաքրքիր է նշել, որ հակառակ մեծահասակ ճագարների, 2—3 օրական ճագարիկների մոտ ողնուղեղի կիսահատումից հետո խոցերի զոյացում չի նկատվում: Բացի դրանից, աչքերից՝ ձախը շուտ է բացվում, քան աջը: Փաբուս կրեուլթին կախված է նրանից, որ կենդանին հնարավորություն չունի կտին վերջավորութամբ քորել աջ աչքը և այսպիսով մեխանիկորեն նպաստել նրա բացմանը:

Նորածին օպերացված ճագարիկներն իրենց կաթնադրան դարգացման ընթացքում անցնում են այն կրեուլթներին, ինչպիսին անցնում են կոնտրոլ ճագարները: Մոլիլուց 5—6 օր հետո նրանք սովորաբար սկսում են քայլել, աչքակա ինչպես կոնտրոլ ճագարները: Լոկոմոտոր ֆունկցիայի վերականգնման մանրամասնությունները տարրեր հասակի ճագարների մոտ բերված են աղյուսակ 1-ում:

Աղյուսակ 1

Սեփյե ջանքերի վերականգնումը հուլայի 1-ին և 2-րդ շաբաթների մոտ, ոչնչացելից աջակողմյան կրակահատուկից հետո

[illegible]

Ստացված արդյունքների քննարկումը.— Ստացված արդյունքները թույլ են տալիս հանգելու այն եզրակացության, որ կուրացումը ոչ մի հասակային շրջանում չի ազդում ողնուղեղի կիսահատումից առաջացած լոկոմոտոր և մյուս խանգարվածությունների վերականգնման վրա: Նա ոչ արագացնում է վերականգնման պրոցեսը և ոչ էլ դանդաղեցնում: Ուրիշ խոսքով ասած տեսողական անալիզատորը ինդիֆերենտ է հանդես գլխավոր լոկոմոտոր ֆունկցիայի վերականգնման պրոցեսներին:

Մեր սեփական տվյալները հաստատում են է. Հ. Հասարթյանի (2) փորձերը, որոնցում ցույց է տրված, որ շան թաթերի անսլուտացիայից հետո առաջացած լոկոմոտոր խանգարումների վերականգնման ժամանակ տեսողությունից զրկելն՝ աչքերը սև շորով կապելու միջոցով, կենդանու մոտ ղեկավարության երևույթներ չի առաջացնում: Ճագարն ինչ հասակում էլ որ կուրացվի, նա իրեն հատուկ դիրքը, նստելու, կանգնելու և քայլելու ունակությունները չի կորցնում, եթե այդպիսիները ունեն մինչ էնոկլեացիան և այսպիսին ձեռք է բերում էնոկլեացիայից հետո ետծննդյան վաղ շրջանում:

Ինչպես նշվեց վերևում, կուրացված ճագարները ցուցարներում են իրենց հատուկ մի շարք վարքագծային երևույթներ, որոնք հանդիսանում են արտաքին միջավայրին հարմարվելու արտահայտություն: Դրանք են՝ ականջների դիրքը, րեդիկներով հատակին և շրջապատի առարկաներին շփելը, գլխի տատանողական շարժումները, քայլելիս գետնին հպվելը և այլն: Այդպիսի վարքագծային երևույթների հանդես գալը կույրերի մոտ ըստ երևույթին պայմանավորված է նրանով, որ կենդանու ինտակտ զգայարաններն իրենց վրա են վերցնում տեսողական ապարատի ֆունկցիան:

Ստացված արդյունքները վկայում են նաև այն մասին, որ ողնուղեղի կիսահատումից առաջացած լոկոմոտոր խանգարվածություններն այնքան շուտ են վերականգնվում, որքան կենդանին երիտասարդ է: Եթե հասուն ճագարների մոտ այդ պրոցեսը տևում է մոտ 1—2 ամիս, ապա նորածին ճագարների մոտ ավարտվում է 4—10 օրվա ընթացքում, իսկ միջին հասակի ճագարների մոտ 8—15 օր:

Հասակի և լոկոմոցիայի վերականգնման մեջ գոյություն ունեցող կապը կարելի է համարել ներվային համակարգության հաստատուն օրինաչափություններից մեկը, որ դեռ չի բացատրված:

Աղամյանը ցույց տվեց, որ կրիաների մոտ ողնուղեղի կիսահատումից առաջացած լոկոմոտոր խանգարվածությունների վերականգնումը պայմանավորված է հիմնականում միջին ուղեղի գործունեությամբ:

Մատինյանի (4) փորձերը կրիաների վրա համոզում են, որ միջին ուղեղը հեռացնելուց հետո վերականգնման պրոցեսները դադարում են:

Համաձայն Ա. Ի. Քարամյանի (6) տվյալների թռչունների մոտ առաջնային ուղեղի հեռացումը լիովին չի արգելակում կոմպենսացիոն երևույթների հանդես գալը:

Այդ փաստերը թույլ են տալիս մտածելու, որ եթե ֆիրոգենեզում վերականգնման երևույթները պայմանավորված են միջին ուղեղի գործունեությամբ, ապա շատ հավանական է, որ նույնը տեղի ունի նաև օնտոգենեզի վաղ ստադիաներում: Հավանական է նույնպես, որ վաղ հասակում ինքը ողնուղեղը

օժտված է պլաստիկականության հատկությամբ, այն իմաստով, որ նրա ինտակտ մասը կիսահատած մասի ֆունկցիան իր վրա է վերցնում և ապահովում խախտված ֆունկցիայի վերականգնումը:

Բարսեղյանը (3) ողնուղեղի առաջնային մասի հատումից հետո առաջացած լոկոմոտոր խանգարվածությունների արագ վերականգնման փաստը 20—30 օրական շան թուլանների մոտ բացատրում է նրանով, որ նորմալ պայմաններում այդ հասակում նրանք ունեն հարուստ մոտորիկա, սկսում են քայլելու, վազելու և աշխույժ խաղի երևույթներ ցուցաբերել: Հեղինակը գտնում է, որ այդ երևույթների հիմքում ընկած ներվային մեխանիզմների շնորհիվ է, որ ապահովվում է խանգարված մոտոր և լոկոմոտոր ֆունկցիաների արագ վերականգնումը վաղ հասակում: Մեր տվյալները ճազարների վրա ցույց են տալիս, որ շնայած այդ կենդանիները վաղ հասակում ավելի աղքատ են լոկոմոցիայի տեսակետից, քան շները, շնայած նրանք խաղի երևույթներ քիչ չեն ցուցաբերում, այնուամենայնիվ նրանց մոտ էլ լոկոմոտոր խանգարվածություններն անհամեմատ ավելի շուտ են վերականգնվում, քան հասուն ճազարների մոտ:

Արժանի են ուշադրության այն դեպքերը, երբ կենդանու վիճակը վատ խնամքից և վատ պայմաններից ինչպես նաև թարախային ինֆեկցիայի կապակցությամբ վատանում է, այդպիսի դեպքերում իսկույն եկթ հանդես են գալիս զեկոմպենսացիոն երևույթները՝ կենդանին նորից սկսում է կազալ ետեի աշ ոտքից, քայլելիս աջ վերջավորությունը ընդունում է անսովոր դիրք, զցելով նրան այս ու այն կողմ: Այդ երևույթներից կարելի է ենթադրել, որ եթե վերականգնումից հետո նկատվում է զեկոմպենսացիոն երևույթ, ապա վերջինս կարող է օրգանիզմի ֆունկցիոնալ վիճակի վատացման, մասնավորապես, վարակման ցուցանիշ ծառայել: Այստեղ էլ, ինչպես և մյուս դեպքերում, որեւիցե տարբերություն կուրացված և տեսնող ճազարների մոտ մեզ չհաջողվեց գտնել:

Մեր դիտողությունները բերին մեզ այն համոզման, որ վաղ հասակի ճազարների ողնուղեղի աջակողմյան կիսահատման հետևանքները ոչ միայն շուտ են վերականգնվում, այլև այդպիսի օպերացիան ընդհանրապես չի ազդում նրանց աճման և զարգացման վրա:

Ե Ձ Ր Ա Կ Ա Ց Ո Ի Թ Յ Ո Ի Ն Ն Ե Ր

1. Ճազարներին տեսողական ղգայարանից զրկումը չի ազդում նրանց մոտ ողնուղեղի կիսահատումից առաջացած լոկոմոտոր խանգարվածությունների վերականգնման վրա:

2. Ինչպես տեսնող, այնպես էլ կուրացված ճազարների մոտ ողնուղեղի աջակողմյան կիսահատումից առաջացած լոկոմոտոր խանգարումների վերականգնումն ընթանում էր այնքան շուտ, որքան կենդանին երիտասարդ է:

Այսպես՝ եթե հասուն ճազարների մոտ վերականգնումը ավարտվում է 30—60 օրում, ապա նորածին ճազարների մոտ 5—10 օրում, իսկ միջին հասակի ճազարների մոտ (14—45 օրական) 8—15 օրում: Կարելի է ենթադրել, որ խախտված ֆունկցիաների արագ վերականգնումը օնտոգենետիկ վաղ էտապներում պայմանավորված է ներվային կենտրոնների և ուղիների մորֆոլոգիական և ֆունկցիոնալ թույլ մասնադիտացմամբ:

ЛИТЕРАТУРА

1. Ф. А. Адамян. Научные труды Института физиологии АН АрмССР, том III, 1950, стр. 71.
2. Э. А. Асратян. Бюллетень эксперимент. биологии и медицины, том VIII, 6, 1939, стр. 395.
3. Р. О. Барсегян. Научные труды института физиологии АН АрмССР, 1950, том III, стр. 35.
4. Л. А. Матинян и Ф. А. Адамян. Тезисы и рефераты докладов 16-го совещания по проблемам В-Д, декабрь, 1953, стр. 136.
5. Гречко Ч. В. Հայկական ՍՍՀ ԳԱ Տեղեկագիր, VII, № 4, 1954.
6. А. Карамян. Бюлл. экспериментальной биол. и медицины, вып. 6, том VII, 1939, стр. 481—484.

В. С. МИРЗОЯН

ВЛИЯНИЕ ОСЛЕПЛЕНИЯ НА ВОССТАНОВЛЕНИЕ ЛОКОМОТОРНЫХ НАРУШЕНИЙ, ВЫЗВАННЫХ ПОЛОВИННОЙ ПОПЕРЕЧНОЙ ПЕРЕРЕЗКОЙ СПИННОГО МОЗГА НА РАЗНЫХ СТАДИЯХ ОНТОГЕНЕЗА У КРОЛИКОВ

(Резюме)

В предыдущей работе нами было показано, что ослепление, путем хирургического удаления глазных яблок, не влияет на формирование рефлекса стойки и ходьбы в онтогенезе кролика. В данной работе мы поставили перед собой задачу — выяснить, влияет ли ослепление на процесс восстановления локомоторных нарушений, вызванных гемисекцией спинного мозга.

Э. А. Асратян показал, что если молодых щенков, у которых происходило полное восстановление локомоторных нарушений после ампутации конечностей, лишить зрения, то декомпенсация в их моторике не наступает. Наши опыты подтвердили эти наблюдения Э. А. Асратяна. Оказалось, что лишение зрительной рецепции у кроликов различных возрастов не замедляет и не ускоряет восстановление локомоторных нарушений, вызванных гемисекцией спинного мозга.

По скорости восстановления локомоторных нарушений мы различаем 3 возрастные периода. Если у взрослых кроликов постгемисекционное восстановление локомоции заканчивается в пределах 1—2 месяцев, у месячных кроликов оно заканчивается через 2 недели, то у новорожденных кроликов через 4—10 дней. Ни в одном возрастном периоде отсутствие зрения не влияет на восстановление нарушенной моторики.